לא רצה האב אינה מקודשת אמר ליה בין לר' יהודה בין לר"ש לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים אית להו ברירה והתם כדקתני טעמא [א]אמרו לו לר"מ אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע אמר להם לכשיבקע:

מתני' [ב][א]הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה מקום הלוה מקום המעות מקום [ב]הזמן שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר מקום המעות מקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ר' אלעזר [ג]מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר [ו]וכתב לה [ד]לשמה:

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל [ה][ד]צריך שיניח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם ור' אלעזר היא [ה]דאמר עדי מסירה כרתי ובעינן כתיבה לשמה וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא בההיא הוא דאיכא לאוקמה כר"א דקתני אין כותבין וקתני כתבו אבל סיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא [ו]ר"מ היא דאמר עדי חתימה כרתי ואי אשמעי' בההיא ההיא נמי איכא לאוקמה כר"א אבל הא אימא מדסיפא ר"א הוי רישא לאו ר"א צריכא: מפני התקנה: מאי תקנה אמר ר' יונתן מפני תקנת סופר ור"א היא דאמר עדי מסירה כרתי ובדין הוא דאפי' טופס נמי לא לכתוב [ז]ומשום תקנת סופרים שרו רבנן ר' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין לא גזר: שנאמר וכתב לה: והא כי כתיב לה אתורף הוא דכתיב אלא אימא משום שנאמר וכתב לה לשמה

קשיא

לא רצה אינה מקודשת. דלא בעל אלא על תנאי ולא נתקיים וכי רצה מיהא מקודשת ואע"ג דמשעת בעילה ספק רוצה ספק אינו רוצה אמרינן הוברר דמשעת בעילה הוו קידושין: **טבלים למפרע.** שהרי לא הוברר התרומה מעולם: **לכשיבקע.** כשיבא לידי כך ודאי טבלים שתה אבל אין לחוש לכך דלא שכיח ליבקע: **מתני' הכותב טופסי גיטין.** שסופר הוא ונוטל שכר ורוצה שיהו מזומנין לו פעמים שאדם בא לשוכרו והוא טרוד בשטרות אחרים: **צריך שיניח מקום האיש וכו'.** שאם רואה תגר ביניהם לא יאמר הריני כותב כל הגט ובגמרא[ו] מפרש טעמא: **צריך שיניח מקום כו'.** ואם שמע שהיה אחד רודף אחר חבירו להלוותו מנה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח מקום הזמן לבדו שלא יהא שטר מוקדם אלא צריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות אע"ג דליכא למיחש למידי גזירה שטרות אטו גיטין: **מפני התקנה.** בגמ' מפרש היכא קאי: **פוסל בכולן.** ואפילו הניח מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ': **ר' אלעזר מכשיר בכולן.** ובלבד שיניח מקומות הללו: **חוץ מגיטי נשים.** דגזרינן בהן טופס אטו תורף: **שנאמר וכתב לה.** בגמרא פריך האי אתורף הוא דכתיב: **גמ' אף מקום הרי את מותרת.** שגם זה עיקרו של גט: **עדי מסירה כרתי.** הלכך וכתב לה לאו אחתימה קאי דחתימת עדים אינה אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם וכי כתיב וכתב לה משמע אעיקר כריתות קאי דהיינו כל הני דאמרן: **וצריכא.** לשמואל לאוקמי להני תלת סתמי כר"א ולמימרא בכולהו והוא ששייר מקום התורף אין כותבין על המחובר (לעיל דף כא:) והכל כשרין לכתוב (לעיל כב:) והכותב טופסי גיטין כולהו אוקמינהו שמואל כר"א: **דקתני אין כותבין.** והדר תנא כתבו על המחובר כשר ומדקשיא רישא לסיפא אוקימנא דהכי קאמר אין כותבין טופס שמא יכתוב תורף כו': **אבל סיפא.** הכל כשרין לכתוב דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו: **אימא ר' מאיר היא.** ולאו צריך לשייר מקום התורף ואשמעינן שמואל דצריך ורבי אלעזר היא. וסיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו לאו לאכשורי תורף דחרש שוטה וקטן דשלא לשמה קאי אלא אמציעתא קאי האשה כותבת את גיטה לשמה והאיש שוכרו שאין קיום הגט אלא במסירתו ולא בחתימתו. והא דנקט חותמיו משום דרוב עדי מסירה הם החותמים בו [ח]ורוב גיטין חתומים הם אפי' לר"א מפני תיקון העולם: **איכא לאוקמא כר' אלעזר.** ולא קשיא מידי כדפרישית: **אבל הא מדסיפא.** פליג ר' אלעזר ארישא דקתני רבי אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים ורישא מכשיר אף בגיטי נשים: **אימא רישא לאו רבי אלעזר היא.** וא"צ לשייר מקום הרי את מותרת אלא מקום השמות לבדן משום קטטה כדלקמן[ט]: **קמ"ל.** שמואל דרישא נמי כר"א ותרי תנאי ואליבא דר' אלעזר כדלקמיה: **מפני תקנת סופר.** התירו לכתוב טופס שלא לשמה: **ור"א היא.** הא דקתני מפני התקנה התירו לכתוב טופס הא לאו הכי הוה אסיר רבי אלעזר היא דבעי לשמה בכתיבה מדאורייתא: **לא לכתוב.** דלמא אתי למכתב תורף אלא משום תקנת סופר שיהו מזומנין לו שרו ליה ובלבד שישייר תורף לכתוב לשמה ותורף דשאר שטרות נמי גזר משום תורף דגיטין: **ורבי יהודה כו'.** וגזר שטרות אפי' טופס אטו גיטין: **שטרות אטו גיטין.** בטופס לא גזר דגזירה לגזירה היא: **והא כי כתיב לה אתורף כתיב.** דבקרא כריתות כתיב[י] דהיינו תורף והיכי יליף ר"א מיניה למיסר טופס: **אלא.** לא תימא שנאמר דמשמע מיניה יליף אלא משום כלומר משום שנאמר בתורף וכתב לה לשמה גזרינן טופס אטו תורף דאורייתא:

קשיא

בין לרבי יהודה בין לר"ש לא שנא וכו'. ורב יוסף דמסיק בפ' בכל מערבין (עירובין דף לז:) דלר"ש לית ליה ברירה גבי הריני מערב לשבתות של כל השנה כולה רציתי אלך רציתי לא אלך דמסיק רב יוסף איפוך ולר"ש רצה מבעוד יום עירובו עירוב כו' רב יוסף יחלק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים:

התם כדקתני טעמא כו'. בפרק בכל מערבין (עירובין דף לז:) מפרש רבא טעמא משום דבעינן לאפשר שיריה ניכרין ונראה דהתם גרים רבה מדאיירי אביי בתריה ועוד דהתם נמי מסיק טעמא כי הכא: **רבי** אלעזר מכשיר בכולן. פירש בקונטרס ובלבד שיניח מקומות הללו וקשה לר"י דבגמרא פסיק רב כר' אלעזר וקאמר אפי' בשטרות והאמר רב פפי כו' אלמא מחזי כשיקרא ה"נ מחזי כשיקרא ואי לא מכשיר ר"א אלא בטופס דשטרות מה מחזי כשיקרא איכא מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות ועוד משמע דלא פריך מדרב פפי אלא משום דפסיק כר' אלעזר אבל אי הוה סבר כרבנן הוה ניחא ליה ואי שייך בטופס מחזי כשיקרא אפי' סבר כרבנן תקשי לרב פפי ונראה לר"י דר"א מכשיר בשטרות אפי' תורף והשתא מיחזי כשיקרא שכותב פלוני לוה מפלוני ועדיין לא לוה חוץ מגיטי נשים דפסיל אפילו טופס מדקתני משום שנאמר וכתב לה משמע דפסיל בגיטי נשים טפי מת"ק וא"ת ומנא ליה לגמרא דר"א מכשיר בשטרות אפי' תורף דפריך מדרב פפי דלמא בטופס דשטרות דווקא מכשיר וי"ל דאם איתא דלא מכשיר אלא בטופס היה לו לקבוע דברי ר"א אחר ת"ק והיה לו לקצר ולשנות ר' אלעזר פוסל בגיטי נשים ור' יהודה פוסל בכולן וגם היה ראוי לשנות בסדר זה שכל אחד מחמיר משלפניו אבל אי רבי אלעזר אתא לאכשורי בשטרות אפי' תורף ניחא דתנא דברי רבי יהודה קודם משום דקאי את"ק דאיירי בטופס ור"א בשטרות מכשיר טפי מתנא קמא וגיטין פסיל טפי: **חוץ** מגיטי נשים. ואין לומר בשחרורי עבדים נמי פסיל דאם כן בפ"ק (לעיל ט.) גבי שלשה דברים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים ליתני וכדברי ר"א בארבע כדקתני וכדברי ר"מ בארבע: **וצריך** שיניח מקום הרי את מותרת לכל אדם. בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט וכפ' בתרא (לקמן פה:) נמי תניא גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם והנהיג ר"ת לכתוב לשון זה בגט אבל בטופסי גיטין לא היה כתוב ומ"מ אין להוציא לעז על גיטין הראשונים שהרי מאריכין לכתוב כמה לשונות בגט דחשיב כמו הרי את מותרת לכל אדם: **אבל** סיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא ר"מ היא. תימה דבסוף פרק שני לעיל (דף כג.) מוקי לה ר' זריקא א"ר יוחנן כר"מ ופריך עלה מההיא דהמוכר דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ר"א היא ודחק לשנויי אמוראי נינהו אליבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע הכא דאע"ג דמוקמינן ההיא דהמוכר כר"א מ"מ מוקמינן שפיר ההיא דהכל כשרים כר"מ ואור"י דאע"פ שעושה צריכותא כזה מ"מ מיסתבר דאתיא כחד תנא אבל הך דפירקין ואי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום טעמא דמסיק מדסיפא ר"מ רישא לאו ר"מ דמטעם זה קאמר ר"י בפרק ר' אלעזר (יבמות דף ס:) אחיות איני יודע מי שנאן ועוד דבתרתי קמייתא דמתניתין בתלת פירקא איכא קפידא טפי לאוקמינהו כחד תנא:

מפני התקנה מאי מפני התקנה. מקום הזמן תנא ברישא דקבע בגמרא אחר כך היינו משום דאתא לפרושי מפני התקנה אליבא דמאן דמוקי לה כר"א דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ:

קא

מסורת הש"ס

א) [עירובין לז: וש"נ], ב) זבחים ג. ע"ש, ג) [לעיל כ. וש"נ], ד) [זבחים ג.], ה) [לעיל ט: וש"נ], ו) [לעיל כא: וש"נ], ז) [ע"ב], ח) ורוב גיטין חתומים הם הוא סוף דיבור ואח"כ מתחיל הדיבור האי נמי איכא לאוקמי אפי' לר"א. רש"ל, ט) [ע"ב], י) [דברים כד].

◆

תורה אור השלם

ו. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:
דברים כד א

◆

מוסף רש"י

שמא יבקע הנוד. קודם שיפריש ממנו (עירובין לז:). והוברר שלא היה עתיד לבא לידי הפרשה ונמצא טבלים למפרע (חולין יד:). דכשלמא כי מפריש לה לאחר זמן איכא למימר הך דמטא השתא לחלק כהן יש ברירה דמעיקרא בתוך הנוד נמי דידיה הואי משעת קריאת שם ואזלין שתה, אבל כי נבקע הנוד ולא איברר לה תרומה מיניה מאי יש ברירה איכא למימר, הא אפילו לבסוף לאו בכלל תרומה אתאי (עירובין לז:). **לכשיבקע.** ענין כדבר, כלומר דלא חיישינן לה (סוכה כג. ובעי"ז חולין יד:). ענין כדבר לאופוי כלומר דלא חיישינן להכי, דלא שכיח, דלא בעי מסר ליה לשומר (עירובין לז: ובעי"ז יומא ט:). **הכותב טופסי גיטין.** שיהו מזומנין לו, טופס לשון טפוס, מולי"ל בלע"ז (זבחים ג.). **אף מקום הרי את מותרת לכל אדם.** דזה עיקר גופו (שם).

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין נ:

ב [טוש"ע חו"מ סי' מג סעיף א וסימן מד סעי' ה]:

טו ג מיי' שם טוש"ע ח"מ סימן מח סעיף א:

טז ד ה מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ז סמג שם:

◆

תוספות רי"ד

מתני' הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה ומקום הלוה ומקום הזמן ומקום המעות שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום המעות ומקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ור' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה פי' אבל שם העיר כותב ולא יועיל אותו הגט אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי הלוואה ובשטרי מקח וממכר וסתמא דמילתא אין הסופר מזמין תופסין אלא לבני עירו ואינו חושש אל לבו שמא יבא לידו מעיר אחרת: אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם ור"א הוא דאמר עידי מסירה כרתי ובעיא כתיבה לשמה: מאי מפני התקנה מפני תקון סופרים ובדין הוא דאפילו תופס נמי לא לכתוב ומשום תקון סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר תופס אטו תורף וגזר שטרות אטו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים תופס אטו תורף גזר שאר שטרות אטו גיטין לא גזר [א] תופס אטו תורף:

[א] נראה מזה דרבינו סובר כדעת רש"י דבתורף גם בשטרות גזר אטו גיטין ועי' בתוס' ד"ה ר"א.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones